

Thomas Hansen Becks prædiken 17. søndag efter trinitatis

Taler

Thomas Hansen Beck
Hærprovst

Dato

22. september 2024

Sted

Kastelkirken

Omstændigheder

Tv-transmitteret i programmet Gudstjenesten på DR.
Optaget 14/5 kl. 13.00.

Prædikentekst

Salmernes Bog kapitel 40, vers 2-6
Markusevangeliet kapitel 2, vers 14-22

Salmer

747: Lysets engel går med glans
336: Vor Gud han er så fast en borg.
266: Mægtigste Kriste.

Ondskab og krig

Ung vin på nye sække. Det er budskabet, da Jesus bliver kritiseret for ikke at følge gamle religiøse skikke med blandt andet at faste. Vi dumper ind i historien samtidig med, at han selv kort tid forinden var dumpet ind i den. Der er fortællingen om hans fødsel julenat, flugten til Ægypten og da han som 12-årig sidder i templet og lytter til de lærde og nysgerrigt stiller dem spørgsmål. Men det er først som en ung voksen mand, at han for alvor træder ind i vores historie med sit budskab. Sådan hører vi i dag, hvad Markus har skrevet om ham. Ja, skrevet om ham, der skriver historien. Det nye er nemlig, at vi ikke skal skrive historien om Gud. Vi skal ikke skabe guder i vores eget billede og skrive historier om dem og om, hvordan de syntes, at vi skal leve vores liv med ritualer, ofringer, fasteperioder, spiseregler, moralregler, samfundsopbygning og hvad vi nu kan finde på af alverdens religiøsitet. For nu bliver vi gjort opmærksomme på, at det selvfølgelig er Gud, der skriver vores historie. Det bliver vi ved, at Gud selv træder ind i den og kalder os til ansvar, sådan som vi hører, at Jesus kalder på Levi.

Levi, som også blev kaldt Matthæus og senere skrev sin egen beretning om Jesu liv, var udsendt af samfundet. Som tolder havde han et arbejde, der ifølge de religiøse skrifter gjorde ham uren. Og en sådan skelnen mellem rent og urent kender vi jo også i dag fra andre religioner end kristendommen, men i det hele taget er det ikke fremmed for os, at der skelnes skarpt mellem urene og rene, dem udenfor og dem indenfor, de onde og de gode.

Det er en skelnen, der ikke mindst kommer til udtryk, når vi bliver uenige. Du er dum. Det kan du selv være. Sådan siger børnene. Drøftelser af uenigheder får dog bedre argumenter, når vi bliver voksne. Men indenfor politik kan grøfterne blive gravet så dybe, at det ender med krig, hvor retorikken omkring ondt og godt kommer i front. Vi ser lige nu denne retorik i krigen mellem Rusland og Ukraine. På begge sider dæmoniseres fjenden, sådan som vi også i antisemitismen ser en umenneskeliggørelse af et folkeslag. Der er had og foragt, hævnfølelse og uforsonlighed. Der er en mangel på respekt for det andet menneskes ligeværd.

Ja, for hvad er ondskab egentlig? Ja, det kan netop meget godt betegnes som mangel på respekt for sit medmenneskes ligeværd. Ondskab kan også beskrives som glæden ved at påføre andre smerte, sorg og skam. Den kan være ødelæggelse og destruktion af andres lykke, af det, som andre sætter pris på, af livet, det skabte, det gode, det smukke og det sande. Ondskaben er fraværet af det gode, der jo først og fremmest giver sig til udtryk i brud på den borgerlige moral: Drab, tyveri, vold, voldtægt, den stærkes udnyttelse af den svage, tyranni, ydmygelser, krænkelse af andres private ejendom, hævn og had. Og det har jo alt sammen rod i de såkaldte syv dødssynder: hovmod, griskhed, nydelsessyge, misundelse, fråseri, vrede og åndelig sløvhed.

Inderst inde har det rod i egoisme. Den hovmodige er en arrogant selvoptaget person. Det samme gælder jo den griske, der rager til sig uden at tænke på andre. I samme boldgade er vi med nydelsessygen, hvor man er ligeglad med den andens smerte, bare man selv kan blive tilfredsstillet. Sådan kan den misundelige heller ikke få nok, men vil også have andres goder. Det kan jo netop føre til fråseri, hvor man rager mere til sig, end man har brug for. Vreden kan være forargelsen over andres livsførelse, sådan som den kan være en reaktion over andres egoisme, hvor man føler sig forurettet. Men selvom man mener, at vreden er på sin plads, gør vreden os selvoptagede, fordi den ønsker at skade andre. At man ikke kan tøjle sin vrede, kan så skyldes åndelig sløvhed. Det

kræver nemlig en anstrengelse at være god. Så er man lidt doven med sin tankevirksomhed, bliver man forført af den lunkne egoisme, hvor man bare følger med strømmen og undskylder sig med det. Sådan skyldes meget ondskab tankeløshed, hvor man som et gruppestyret individ bliver overfladisk og ude af stand til at tænke selvstændigt. I åndelig sløvhed reflekterer man ikke over sig selv og sit liv og skelner derfor ikke stringent mellem rigtigt og forkert, godt og ondt.

Det er ikke kun i vores moderne samfund, at vi kan blive gruppestyrede individer, der ukritisk følger megafonernes hadefulde udråb. Det har altid fundet sted, sådan som vi ser det i de skriftkloges og farisæernes fordømmelse af, at Jesus spiser sammen med urene personer, der er blevet udstødt af samfundet. Det er de skriftkloge og farisæernes religiøsitet, der er taktstokken for deres fordømmende strækmarch. De tager hovedet under armen, fordi der ligger en nydelse i at moralisere over andre, sådan som det i det hele taget er mageligt at følge religiøse love og forskrifter. Og religiøsiteten forstærker mageligheden, fordi den faktisk er let at præstere for den, der ingen selvstændig mening har.

Jesus repræsenterer noget helt andet. Man kan ikke engang sige, at han repræsenterer det modsatte. Han er ikke bare som en ny lap, der skal forbedre et par slidte gamle bukser. Han er ikke en reformator, der vil luge ud i nogle utidssvarende religiøse traditioner for at modernisere det gamle. Han kommer ikke med en ny forbedring af den gamle religion, ligesom han heller ikke stifter en ny religion. Det er absolut nyt, sådan som når man kommer ny vin på nye sække. For han giver os muligheden for at være det, som Gud har skabt os til og ønsker af os, nemlig at være frigjort fra alle de bånd, som denne verden vil binde os med, om det er politiske ideologier eller religiøse moralregler. Han giver os muligheden for at leve i frihed under ansvar. Ligesom han kalder på Levi, at han skal følge ham, sådan kalder han også på os. Han kalder os til ansvar.

Vi kaldes dermed også til kamp mod ondskaben. Hvor ondskaben er årsag til krig, da er krigen jo ikke ond i sig selv. For når man går i krig for at bekæmpe ondskaben, da er det en barmhjertighedsgerning. Det er for at beskytte den svage overfor den stærkes tyranni. Det er for at kæmpe for sin næste, sin kæreste, ægtefælle, sine børn, forældre, familie og venner, ja, sit land. Det er også for at bevare de værdier, som vores land bygger på. Det er værdier, der bygger på, at værdierne er til for vores skyld. For det er ikke os, der er til for værdierne og de religiøse loves skyld.

Danske soldater har igennem de seneste årtier været indsat i væbnede konflikter i lande, hvor befolkningerne netop er til for den religiøse lovs skyld. For de danske styrker har det derimod været et mål at bevare de værdier, der bygger på, at de – altså værdierne - er til for vores skyld. Det har dog ikke gjort de internationale operationer til hellige krige. For det har selvfølgelig ikke handlet om at missionere, men om at hjælpe. Når der har været et mål om at bevare vores værdier, har det netop været et spørgsmål om at bevare dem. Og bevare dem ved at bygge på dem og handle ud fra dem. For det nye indebærer, at vi vender vores tankegang, så vi ikke ser os som slaver af vores værdier, men bruger vores værdier som redskab til at hjælpe andre. Følg mig! Tag dit ansvar på dig! Sådan sættes vi i frihed fra at være et tankeløst gruppestyret menneske til at være et ansvarsfuldt menneske, der kan reflektere over sig selv og sit liv og derfor kan skelne stringent mellem rigtigt og forkert, godt og ondt. Derfor kan en retfærdig krig også kun udkæmpes af en retfærdig soldat.

AMEN!

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.

AMEN!

Kilde

Tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

17. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thomas-hansen-becks-praediken-17-sondag-efter-trinitatis>